

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринков. ч. 10, II. пов. Конто почт. шадн. 143322. Адреса для телеграм: «Діло», Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Ручкописів не звертається.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місцеві і краю 450 год. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 ал., Німеччині 750 ал., Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-словацькій 20 ч.к., Румунії 150 лей, Болгарії 750 ал., Австрії 750 ал. — Зміна адреси 1 год.</p>	<p>І СПРАВИ ОГЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.</p>
--	---	---

Перед польсько-більшовицькими переговорами.

Нарада офіційних кіл у справі угоди з СРСР. — Додаткові кредити без ухвали союму! — Бюджетова провізорія в союмі й на комісії. — Експозе мін. Чеховича.

Варшава, 10. грудня 1926.

Тепер відбуваються тут наради найвищих урядових кіл у справі переговорів про торговельний трактат Польщі з СРСР, що мають набагато зачатися. Дефінітивна конференція відбудеться у Варшаві після повороту мін. Залеського з Женев.

В бюджетовій провізорії на перше чвертьріччя 1927 року фігурує позичка 38.939.000 зол. під назвою додаткових кредитів. З тої суми 31.347.324 зол. призначено на сплати й опроцентування закордонних довгів, решиниць платності яких припадає на початок січня 1927. Однак суму що видано фактично вже в часі четвертого чвертьріччя 1926 р. Крім того в цій сумі є ще кредити на заплату залежних готів-

кових належностей поштових. Таким чином уряд видав в останньому чвертьріччі п. р. 30 міль. зол. Більше, як це ухвалив сойм.

На нинішньому засіданні сойму бюджетова провізорія буде відслана до комісії, яка радитиме над нею в суботу, неділю і понеділок. Того дня вечером комісія повинна скінчити дискусію над бюджетом. У найближчий вівторок сойм займеться ухваленням бюджетової провізорії на перше чвертьріччя 1927 р.

Мін. Чехович не забиратиме сьогодні в соймі голосу при першому читанні будж. провізорії. Натомість виступить своє експозе в сенаті при тій самій нагоді. Він буде промовляти також на засіданні будж. комісії.

Рада амбасадорів у справі роззброєння Німеччини.

Берлін, 9. грудня 1926.

„Тегліхе Рундшав“ повідомляє, що з огляду на те, що Франція старається, аби міжсоюзну військову конгресу змінено на інвестицію Ліги Націй, Німеччина за всяку ціну домагається придержування застережень, які містяться у її ноті з 12. січня п. р. Нота ця означає становище Німеччини до обов'язків, які виходять із постанов уст. 213 версайського договору. Про якінебудь дальші уступки в тім напрямку не йде мови.

Лондон, 9. грудня 1926.

З женецьких джерел повідомляють, що розмови на тему роззброєння між державними мужами в Же-

неві кажуть сподіватися, що справа посувається наперед і розв'язка її вдоволить усіх. Англійські, французькі і німецькі правники, з якими працюють Сесіль, Горст, Фроманж і Гавс, опрацьовують тепер проект організації Ліги Націй, яка в майбутньому виконуватиме контролю над німецькими зброєннями.

Париж, 9. грудня 1926.

Конференція амбасадорів займалася справою роззброєння Німеччини. Стверджено, що Німеччина повинна більшість точок, а остали лише точки, які торкаються укріплень Кенігсберга, Кістриня і Глюгаву та фабрикації воєнного матеріалу.

Довкола італійсько-німецьких переговорів.

Відень, 9. грудня 1926.

У тутешніх італійських колах кажуть, що на женецьких конференціях між італійським делегатом Шьяллою і Штресманом та д-ром Гавсом усталено вже основні арбітражного договору між Італією і Німеччиною. Трактат мали би підписати в найближчому часі. „Дейлі Герелд“ повідомляє, що італійсько-німецькі переговори, ведені в Женеві для закінчення пакту, є німецьким маневром для зроблення пресії на Францію в часі рішення справи контролі німецьких зброєнь. Так Німеччина хоче одержати уступки.

Лондон, 9. грудня 1926.

„Морнінгпост“ повідомляє з Женев, що Шьяллою і Шуберт уложили текст італійсько-німецького арбітражного пакту. Німецькі кола заявляють, що пакт не містить ніяких тайних клязкуль.

Ліга Націй і альбансько-італійський пакт.

Будапешт, 9. грудня 1926.

„Мадяр Орсаг“ повідомляє, що одним із перших завдань нового югославського уряду буде предложити справу італійсько-альбанського пакту Лізі Націй. Італія, здається, предложить цей пакт Лізі

РАДІО-ЧАСТИ І АПАРАТИ найновіших типів, найдешевше 2—2 в Радіо-відділі фірми
ЛЕВ АППЕЛЬ І С-КА
Варшава, Регіона 1.

Нашій до зареєстрування, а Югославія доложити усіх сил, щоб Ліга не признала італійсько-альбанського пакту в інтересі європейського миру. Колиб Ліга Націй станула в тій справі на боці Італії, Югославія виступила би з Ліги.

Палата громад у справі страйку.

Лондон, 9. грудня 1926.

Мек Донельд поставив у палаті громад внесення, яке осуджує політику уряду в справі вугляного конфлікту. Внескодавець домагався націоналізації копалень. Прем'єр Болдуін закинув Кукові, що продовжив угляну кризу, а признав заслуги Мек Донельда, що стався вплинути мирово в часі кризи. Палата відкинула внесення Лейбур Парті в справі осудження політики уряду 337 гол. проти 131.

Криваві вибори на Мадярщині.

Будапешт, 9. грудня 1926.

У виборчій окрузі Вац, у місцевості Вацраторо, перед виборчим льокалем прийшло до суперечки з якимсь чоловіком і двома жандармами, що були в службі. Жандарми арештували того чоловіка. Товпа обкинула жандармів камінням. Жандарми, не ждучи приказу, вжили зброї. Були вбиті: один чоловік й одна жінка. Трох людей було ранених.

Вислід першого дня виборів у 103 округах такий: 83 мандати здобула єдинена урядова партія, 12 мандатів христ.-суп. національна партія (що попирає уряд), 1 мандат партії охорони раси, 2 мандати безпартійні опозиціоністи, в 3 округах будуть тісніші вибори. Нині дальше відбуваються вибори в окрузі Будапешту.

Процес Шварцбарта — в лютім.

Париж, 9. грудня 1926.

Переведення розправи проти Шварцбарта назначено на місяць лютий п. р. Передтим відбудеться ще переслухання додаткових свідків, хоча слідство в справі убиства год. отам. Петлюри вже замкнене. Переслухання тих додаткових свідків обвинувачення назначено на суботу 11. п. м.

Біржа.

Гроші.

Курс долара зол. 901 при сильній тенденції на валюту денівної біржі Нью-Йорк 902. Банк Польський платив долари в готівці 893, Нью-Йорк 896.

Збіжжя.

Стагнація в біржовій і позабіржовій обороті з причини зменшеної подачі. Більше зацікавлення для добірної пшениці. Тенденція вдержання. Пшениця краєва селянська 4850—5050, пшениця краєва селянська 4725—4825, жито галицьке 3550—3650, ячмінь галицький броварний 3200—3300, ячмінь галицький до перемелювання 3400, ячмінь галицький 2700—2750, овес галицький 2925—3025.

Консолідація сил

Львів, 10. грудня 1926.

У „Вістях“, офіційному орган харківського уряду, стрічаємо статтю під написом: „Консолідація революційних сил Західної України“. Метою статті звеличити шпикість, суцільність і тісно-об'єднаність злиги соціалістичних партій та розєднаність і розвал у національному („міщанському“) і „соціал-угодному“ таборі.

Помінаючи — так сказатиб — наскрізь мілітаристичну єдність КПЗУ, „Вісти“ з признанням підносять факт об'єднання „Народньої Волі“ із „Сел. Союзом“, що

„найкраще доводить змінення робітничо-селянського фронту в Західній Україні. Шкідливий цей факт між іншим тим, що група „Народньої Волі“ свого часу належала до москвофільського табору і виступала проти вороже до українського визвольного руху. Пізніше відірвалася вона від „старо-москвофільсько-параславської“ зайняла прихильне становище до соціалістичного руху, і вже ставши соціалістичною, вона обернулася також і в українську партію. Цей орган „Народньої Волі“ (який давно виходить в українській мові, а і чимало народніх москвофільських видань) (2)?

Соціалістів-радикалів, які — мовляв — теж бажали об'єднання з „Нар. Волею“, рахують „Вісти“ зближеними до „емігрантської контр-революційної есерівської групи Шаповала“.

Серед селянських гуртувань відбувається помітна консолідація сил з одночасним тяготином до спілки з робітником міста. Зате

серед міщанських політичних напрямків західно-українського суспільства помітні деякі розкладові процеси і трансформації. Як відомо, майже (і) західно-українські націоналістичні партії об'єдналися в одну партію, що й називається Українським Національно-Демократичним Об'єднанням (УНДО). До цього об'єднання входить крайня націоналістична чи навіть фашистська група з органом „Новий Час“. Єсть тут і крайня консервативна, напівімперіалістична і монархічна група, що свого часу видавала орган „Політику“, єсть тут хрест цілої уніатської організації — національній демократ, до свого або майже своїм органом „Діло“, що політику з Варшавою всякими способами і шляхами, крім революційного шляху: аходить в це об'єднання і група, що об'єдналися навколо газети „Рада“, де сякає задебільшого буває (чому буває? — Ред.) прихильники політики Петрушевича“.

В моменти напруженої консолідації соціалістичних, чи квазі-соціалістичних партій і груп, національний табір не виявляє ні єдності, ні неоднорідності.

Так оцінюють партійні і міжпартійні відносини на західно-українських землях харківські „Вісти“.

І справді, ця характеристика, помінаючи деякі зловісні додатки, не далека від правди. Соціалістичні партії і групи не лише гуртуються й об'єднуються, кладучи в основу свого об'єднання — як аксіому — вимогу залізної дисципліни, але й розгортають боєвий фронт у першу чергу проти українського національного табору, бажачи його розложити й роздати. Від цього часу є ми свідками цієї об'єднаної ації, яка веде боротьбу з „рогатим гігант“ всіх і вся, тільки не українського народу, тільки не української національної справи. Розуміється, що всі ці розкладові спроби булиб безуспішні, колиб не національний табір виявляв таку саму єдність, себ-то колиб він був здатний на кожному кроці давати належний відпір цим нагаманям. На жаль, найбільших — аже не протиставити — але впрогрі має Об'єд-

Кр. за кабінету Маркса.

Берлін, 9. грудня 1926.

Соціалістична фракція поставила у райхстагу внесення на висловлення заяви недовіри над кабінету Маркса. Коли узгляднити уклад політичних сил у райхстагу, то таке поставлення справи могло би спричинити упадок кабінету. Канцлер намагається з безпекою кабінетної справи, тому веде позакулісові перемовини для відпирження положення.

Берлін, 9. грудня 1926.

Кр. уряду триває дальше. Після повороту Штресмана з Женев сподіються закінчення кризи.

3. Другие (1941-1942 гг.)

защиты обороны, коммунистическая партия
тоже. На зашт. чл коммунистич. партии

данні такі в своїй нутрі, а що найменше під своєю власною фірмою. Вони то вишукують штучні розбіжності, вони своїми інтерпретаціями напрямних Об'єднання намагалися ввести замішання в партійну масу; вони своїми безосновними вигадками дають „фактичний“ матеріал до акції проти Об'єднання; вони понижують провідні чинники партії і своєю своєвільністю й анархічними вискоками підіривають організаційну дисципліну та наводять на Об'єднання сутінок чогось невизначеного, непевного, мимого затрати рівноваги, якогось ніби то схилення з програмової простолійності.

Якраз під цю пору орієнтаційна „лінійка“ і самочинний представник „реальної правди“ своїми ухилами прагнуть у користь розкладовості нашого громадянства. Цікаво, що це діється якраз після Народного З'їзду, після партійного конгресу, який своїм діловим рівнем, своїм поважним, відповідальним і вдумчивим відношенням до основних й актуальних проблем українського життя можна сміло назвати зразковим. Що це значить? Ніщо інше, тільки те, що деякі „політики“ спекулювали на Об'єднанні, а коли їхня спекуляція не повелася, вони вдарили в організацію при допомозі випробованої ними зброї. Тим виявили вони наглядну неадекватність до організованої праці, до шанування волі більшості, а тим самим автоматично зрівали з організацією.

Останній конгрес Об'єднання — як ми вже зазначували — стоїть колишньої групи в одній цілості, за аніятком тієї замишаної кори, що сама відскакує від могутнього дзеркала національної організації. Чим скорше той процес буде переведений, тим краще для Об'єднання. Консолідація сил, започаткована в липні 1925 р. створенням Українського Національно-Демократичного Об'єднання, буде завершена з моментом, коли суттєві останки колишньої брюховецьчини і тетерівщини втратять основу і титул „оборонців“ політичної „єдності“ „єдності“. Тоді й Об'єднання, увільнене від цього суттєвого елементу, зможе з усею напругою віддатися здійснюванню своїх великих завдань.

Боротися з тими елементами — слід то признати — незвичайно важко з огляду на засоби боротьби, уживані „внутрішніми“ ворогами. Відомо, що тільки „саутплате акціє“, а все з того щось лишиться, а все щось прилипне з того

Жіночі модні матеріали Шовки, Полотна Мужеські сукна

1630

72-7

ФІРМА
РОМАН
ЗУБИК
Вулиця Галицька 16

бруду, а все таки вдасться в нинішніх часах захитати в деяких колах довіру до політичних керівників і діячів.

Найслушніша справа все має найбільше противників. І Об'єднання, що є виразником найсильніших змагань української нації, має найбільших противників і найзавзятіших ворогів. В першу чергу „шасливих посідачів“ української території, тут і там, а опісля тих зпоміж своїх, що втратили віру в непропащу, непереможну силу нації. І ці останні може є навіть більш небезпечні для громадського здолання нації, як перші. І тому для справжньої і доцільної консолідації національних сил є перш усього вимагана відокремлення розкладових сил і разом з тим ліквідація автотворених ними порожніх настроїв.

Радянська Україна.

Чи має духовенство право на землю?

Повище питання розглядає на сторінках харківських „Вістей“ П. Лісовий. Питання це виникло наслідком одного конкретного випадку. Земельна громада села Кринок на Черкащині наділила свого священника землею в кількості 8-ми десятин. Цю постанову опротестувала сільська рада перед судовою земельною комісією, а та признала землю священникові. Тоді сільська звернулася з протестом до окружної судової земельної комісії в Черкасах. Ця комісія відмовила сільській раді в наданні землі священникові на підставі землі священникові на основі § 51 і 52 обов'язуючого земельного кодексу. Таке рішення окружної комісії дісталося до відома харківського центру і там почали аналізувати справу з правничого становища. З правничих інтерпретацій вийшло так, що з уваги на процедуральні приписи суд поступити цілком слушно, бо сільська в земельній справі не може виступати як права сторона. Правною стороною може бути в даному випадку тільки земельна громада. А що земельна громада приділила землю священникові, то наділа її в сільській громаді. Сільська може лише виконувати наложених на неї земельною громадою обов'язки на основі § 51 арт. зе-

мельного кодексу. Черкаська окружна судово-земельна комісія поклікалася в своїх постановках між іншим на обіжники народних комісаріатів юстиції і земельних справ з 30. XI. 1921 р. де сказано так:

„Представники духовенства принципально рахуються позбавленими права на користування землею. Однак за ними може бути збережене право на землю в кількості, що не перевищує трудової норми й щодо обробляти землю своєю особистою працею“.

П. Лісовий доводить, що цей обіжник не обов'язує на Україні з хвилею, як там увійшов у життя Земельний Кодекс з 1922 р. А в тому кодексі немає ніякої згадки про те, чи духовенство може діставати земельні наділи, чи ні. Є там загальна постанова такого змісту: „Право користування землею с. г. призначення зі складу єдиного державного земельного фонду на встановлених законодавчих підставах мають: а) трудові земельні користувачі та їх об'єднання, б) міські поселення й в) державні установи й підприємства“. А як священник сам власноручно управляє землею, то що тоді? На те є в земельному кодексі теж відповідь, а саме: „Безпосередня, а лише посередня, але є. Арт. 9. каже: „Право на користування землею для провадження сільського господарства мають усі громадяне УСРР, що бажають обробляти її самостійно. Громадяне, що бажають одержати землю в трудове користування, наділяються землею або земельною громадою, що до її складу вони входять, або земорганами, коли в них є запасна земля, призначена для трудового користування“.

Виходить, що все в порядку, і що священник з Крамок має право на користування одержаними 8-ми десятинами землі. Та діло в тому, що не так ставить справу Лісовий. Він каже, що ні, бо в Криках є безземельні та малоземельні селяне і вони мають дістати ту землю. Щоби своє твердження довести, покликається автор навіть на обов'язуючий не на Україні, а в Російській Федеративній радянській республіці обіжник з поясненням до обов'язуючого там земельного кодексу. В тому обіжнику на порушене питання є ясна та докладна відповідь:

„На загальних підставах — стоїть у обіжникові — передбачених у розділі I

(перша стаття) Земельного Кодексу відбувається надія землею окремих й духовних осіб (служителів культи) і членів їх родин (на основі постанов повноважних земельних управ), але з тим обмеженням, що коли рівночасно про наділі землі з означеного запасу старуються трудові хлібороби (землемельці), враховані до духовного стану (к служителям культи) і не приналежні до нього, то в першу чергу дістають землю останні“.

Все ж як би не інтерпретувати цей справ, то і на основі російського земельного кодексу і на основі українського земельного кодексу прислугу священникам і членам їх родин право на землю (в трудовій нормі), якщо вони викинуть бажання ту землю самостійно обробляти. Важка справа з практичним переведенням того права в життя. В таких випадках найдається в селі все безземельні та малоземельні „немаючі“, які такий наділ священника землею будуть опротестовувати і його остаточно опротестують та землю відберуть.

Жидівська колонізація.

Харківські „Вісті“ з 2. грудня принесли інтерв'ю свого співробітника з секретарем „Всеукраїнського комітету в справі користування землею євреїв“ Кактором, який брав участь у всеукраїнському з'їзді „Озет-у“. З'їзд викликав величезне зацікавлення не тільки в РСРР, але й далеко за його межами — казав Катор. — Закордонна жидівська преса була незвичайно здивована тим, що роботою з'їзду зацікавилось не тільки єврейське радянське суспільство, але й уряд Союзу і всі союзні республіки, та суспільство інших народів, що живуть на території РСРР. Закордонні гості на з'їзді дуже дивувались, що в роботах з'їзду взяли активну участь не лише делегати Жидів, але й руські та українці. Все те показало закордонному жидівському громадянству, що справа поліпшення матеріального стану єврейського населення в Радянських Республіках не є вигадкою „сердобольних“, не є турботою тільки жидівської суспільності, а справою великого державного значіння (!) — справою, що нею глибоко зацікавлені державні органи і широке радянське суспільство“.

Ось як хвалить собі цей з'їзд один з колонізаторів України жидівством. Він є до того міри щирим, що дає ту колонізацію „справдою великого державного значіння“ також і для України. Він радіє, що на з'їзді навіть закордонне жидівство переконалося в прихильності „руських“ і Українців до колонізації. Та певно, чому маюло не тішитися, коли переконалося крім того, що і в РСРР і особливо на Україні пакується тепер державною нацією є Жиди. Не даром же Москві зветь Жидів у РСРР „госнацією“. Жалко, що Катор не поіформував того закордонного жидівства про настрої українських селян до колонізації, де вони падали жидівські колюші

в. ЛЕВИЦЬКИЙ.

Листи Липинського.

(Докінчення.)

V.

Назвав тхось Липинського нашим Моррасом. Це справедливо — по часті.

Шарль Моррас двигнув і переродив французьку національну думку, показав їй століття революцій, цезаризму, поразки з 1871 року. Його вплив у праці над вимогою Ренаном „Реформою Інтелектуальної і Моральної Франції“ — величезний тай далеко-далеко виходить поза круг його безпосередніх соратників, націоналістів-реалістів; він, можна сказати, сильніше навіть Барреса самого, заважив на формі шілого покоління французької інтелігенції, і то без ріжниць партійної приналежності, з правою до лівої сторони. Нема сумніву, що й Липинський неодолю наважився від Морраса. Однак які великі ріжниць між Моррасом і Липинським! Перший — чистий раціоналіст-лютик, літерат-естет, мораліст-соціолог в лінії традиції французьких моралістів; в релігійній ділянці він — агностик. Липинський — переконаний історик; естетика й „література“ йому мало цікаві; він не будус і не „постулює“ політичного й суспільного ідеалу з логічно-раціоналістичних заложень; він чисті

тиміст органічний, не льогікою, а живою кров'ю зв'язаний зі своїм політичним ідеалом. Тай він — людина глибоко віруюча.

Недостача місця не дозволяє нам подрібно аналізувати тільки що сказане: вдумчивий читач сам собі легко те зробить.

VI.

Єдність новітньої свідомості така, що в Листах Липинського бється не тільки що найдоцільніше для нас у писаннях Морраса: наші патентів (та проте з правилами темні в науках свого-ж ідейного родоначальника), „марксісти“ мабуть виплощать очі з дива, коли почують, що найбільш плідотворні ідеї Марксової соціології віднаходяться в Липинським. Чи черпав їх Липинський з Маркса безпосередньо, не знаємо. Може і так. Та на всякий спосіб сильне враження відніс він від найбільшого і єдиного оригінального з-поміж учеників Маркса, від Жоржа Сореля, котрий був безпосереднім учителем — згадайте кого? — Леніна...

Знов же в критиці демократії помічаємо у Липинського виразні сліди італійської соціологічної школи, передовсім італійсько-німецького соціолога Микельса (зрештою теж „марксіста“).

В оцінці ідей романтизму (що через Реформацію, Ж. Ж. Русса, Велику Революцію й соціалістичні системи впровадують у демократичну

містику наших днів) Липинський покорився тим, що в цій ділянці найновіше і найцінніше; працями Ернеста Селера.

Вже вище сказано: Листи Липинського заступають українському читачеві цілу бібліотеку — недоступних йому книг.

VII.

До найцінніших частин Листів належать частини історичні. Як і могло би бути інакше? Поруч Грушевського, ученого старшого покоління і корінно відмінного суспільно-політичної школи, Липинський найбільш оригінальний український історик свого покоління; у парі йому стає єдиний тільки Томашівський; з молодших можна обік імені Липинського назвати хіба одних тільки Крип'якевича і Боршака, нікого більше. Було би нахабством, якби профан поважився розділяти признання і оцінки фахівців-істориків. Але одно певне: серед усіх українських істориків найсильніший моральний патос, наймогутніший ритм думки і вислову бється в Липинським. Тут нема йому серед українських істориків пари, навіть у Куліш. Аж до „найбільшого“, до Тукидида й Тацита, до Момзеня, Трайчкого і Декулянка треба відкикуватися, коли хочемо дати читачеві натяк на той дужий здвиг крил думки й почування, який владяє нас від Липинського-історика.

Словесна інформація, льогомація в стилі Віктора Гюга, занадто вже розповсюджена серед однієї категорії істориків; бездумність і сухість серед другої, тому й не диво, що могутня форма історичних сторінок Липинського, сконцентрованого, напруженого, експресивного приносив читачеві повну насолоду.

VIII.

Те, що знаходимо в Листах на тему лицарськості, честі, гонору, благородства, як політичних вартостей, повинно знайти місце в шкільних читанках, призначених для виховання дітей наших. Куліш бувчав нас, як націю „без пуття, без честі, без поваги“: покоління, вихованому на Липинським, такого п'яти навіть Куліш не міг би приписати. Знов же... але доволі цього! Треба кінчити!

Ще раз одно слово: прихильник чи противник партії Липинського нехай в найбільше понятій аласній і публічній інтересі прочитає і перетворить у собі Листи Липинського!

Тай одна порада: „Вступне слово до читачів“, поміщене автором на початку книги, прочитайте щодня тільки на кінець книги. Так воно і льогічне і доцільніше. Послухайте поради — не пожадуєте.